

Ke o vakila ni osooso Nomu vakasama

E levu na ka e rawa ni vakavuna na osooso ni vakasama – na vuli, matavuvale, itokani, vakailala kei na vatavata ena mona livaliva, wili kina na ivolamata. E dau duidui na kena tarai keda na osooso ni vakasama, ia e ka bibi meda dau vakila ni yaco tiko vei keda, ka kila na sala mo vukei kina, o iko se nomu itokani. So na sala eda kila kina ni osooso noda vakasama nida dau cudru, yalovakatani, sega ni rawa ni vakasama vakavinaka, dau rarawa se via tagi, se dredre na moce. Ke o gadreva tale na itukutuku matailalai, e kune ena [website oqo](#).

Na iwali ni osooso ni vakasama

Vakamuraia qo me bau cegu kina nomu vakasama:

1. Cegu – tovolea mo cegu vakamalua, dabe ka cegu e ucumu qai ceburaka vakamalua e gusumu.
2. Dredre – vakaraica e dua na ka se tamata e dau vakadredrei iko.
3. Veitaratara kei na dua mo drau veitalanoa.
4. Lomani iko – mo veitokiyaki, vakadre yago ka cegu cagi bulabula mo bau yalodei. Vakacegu ka moce vakavinaka ka cakava na ka o dau taleitaka.
5. Vakacegu – yawaki iko mai na mona livaliva kei na vatavata ni veimaliwai, se vagaunataka nomu sema ena mona livaliva. Eso tale na [itukutuku matailalai](#) me baleta nomu [yalomatua taka na vakayagataki ni mona livaliva](#).

Ke o yalolailai, rere se via tinia koso na bula

E levu na itabagone e dau tiko na gauna era dau yalolailai kina, vu mai na ka era donuya e matanavotu se na mona livaliva. Ena vakaosootaka beka nomu vakasama, o na rarawa, cudru, vakila nio galili tu se rere. Se o na vakalomalomani iko beka ka nanuma mo vakamavoataki iko.

Qo eso na iwali dau yaga vei ira na itabagone, de na yaga talega vei iko:

1. Mo nanuma ni sega ni ka vou na lomaleqa se yalolailai nida donuya na leqa se veivakatovolei, ia e ka bibi meda dau wasea ka veitauriligataka.
2. Vakaraici e dua na tamata nuitaki mo drau veitalanoa – se nomu itubutubu, wekamu, veitokani e koronivuli, se veitokani e valenilotu se lomanikoro.
3. Maroroi iko, vakarogoci ira na tamata o nuitaka, vakacegu vakavinaka ka kua ni dau yalototolo.

Ke o leqataka e dua na wekamu se itokani

Ke o kila ni dua na wekamu se itokani e donuya tiko na gauna dredre, qiria na ovisa. Kua ni vakawelewele.

E dau dredre meda kila na ka meda kaya vua e dua e tukuna ni sa via tinia koso nona bula, se meda kila se o cei e via tinia nona bula. Qo e so na sala meda vukei ira kina:

1. Vakauqeta nomu itokani me wasea na ka e donuya tiko.
2. Mo vakarorogo matua.
3. Vakaraica tiko wasoma ka taroga se vakaevei tiko nona bula.
4. Vukei ira mera sema kei na dua na tamata nuitaki, me vaka na vuniwai, wekana se itokani se tabana ni veivuke. De na yaga na [idusidusi qo](#).
5. Maroroi iko ena gauna vaqo ka veitaratara kei ira nomu itokani se vuniwai era rawa ni vukei iko. Na dau veitokoni kei na kauwaitaki ni tamata era donuya na leqa qo e sega ni ka rawarawa ka dodonu tale beka ga mo tokoni.

Ke o gadreva tale na itukutuku matailalai ni kena tarovi na kukuna, mo raica na [website oqo](#).